

nea plana subtus civitate Rota, quae mihi Raymundo advenit ex parte parentum meorum. Donemus in ornamenti ecclesiae uno calice de argento, et uno signo de metalli, et tres libros, missale, lectionario, atque antiphonario, et duo vestimenta. Haec omnia damus ut ad diem judicii et tremende majestatis merces nobis exinde crescat; quia qui bene ministrat, gradum bonum sibi adquirit, et est manifestum ut ab hodierno die..... tempore jam dicta ecclesia et servientes illius habeant, teneant, atque possideant, jure que perpetuo vendicent ac defendant, et indissolubile funiculum haereditatis possideant, cum stipulatione subnixa Si quis sanè, quod fieri minimè credimus esse venturum, quod si nos superius nominati aut aliquis de haeredibus nostris aut quilibet homo supposita persona de supradicta jam dictum locum venerabilem tentaverit, in primis iram sancti Vincentii martyris et levitae incurrat, et insuper quod repetiit, in quadruplo restituat, et ista donatio firma permaneat in omni robore et firmitate. Facta carta donationis in die kalendas decembris, anno III regnante Leutario rege. Sigillum Reymundi comitis. Sigillum Ermesindis comitissae qui hanc dotariam fecerunt et testes rogarunt ut eam firmarent. Sigillum Bernardi. Sigillum Jacynthus abbas. Sigillum Baroni. Sigillum Apponi. Sigillum Daconi. Oriosius presbyter hanc donationem scripsit et subscrispsit die et anno quo supra.

NOTA.

Esta escritura demuestra que el conde de Barcelona restauró por su autoridad la catedral de Roda y su obispado.

Núm. 28.

Carta del abad Cesario al papa Juan XII quejándose de que los obispos de la provincia Tarragonense no querian obedecerle como á metropolitano, sin embargo de que habia sido ordenado arzobispo de Tarragona en Santiago por los obispos de Galicia con autoridad del rey de Leon Sancho I en 29 de noviembre de 962.

Esp. Sagr. tom. XIX. Apénd. fol. 370.

Sidereo fulgore veluti clari poli luminaria virtutum meritis radianti, florenti ut olore opinione alma, carenti ut lilium, pudicitiae cingulo rubenti ut rosa, prolixa execratione ecclesiasticae ut appareat gaudium jejuniorum vigiliarumque ac obedientia colla submitentium, fragrantि respersione, odorifera unitate, indisocialibili pacis, amoris ac benignitatis et suavitatis vinculis connexum, quorum oratio in alto aetereoque throno penetrat sicut incensum..... nitore et humilitatis volatio resplendet color et laus ac eminus vel propè resonare cernitur, domino meo Joanni: ego Caesarius indignus gratia Dei archiepiscopus provinciae Tarracone, quae est fundata in Spانيا. O Domini me pater, sanctissime apostolice, audite me pater, quo modo ego pergi ad *domum sancti Jacobi apostolicae sedis, qui est tumulatus in suam apostolicam sedem Galleciae;* et ego indignus supradictus fui ad domum sancti Jacobi et petivi benedictionem de provincia Tarracona vel suis munificentiis, hoc est, Barchinona, Egara, Gerunda, Impurias, Ausona, Urgello, Ilerta, Ictosa, Tortuosa, Caesaraugusta, Osca, Pampilona, Auca, Calahorra, Tirasona et fiunt XVI civitates seu metropolitana Tarragonensi, petivi ego benedictionem de ista provincia supra nominata, et inveni ea..... me dominum gloriosissimum Sisinandum quandam, qui praefuit cum suis pontificibus, id est gloriosissimo viro et Christo dilectissimo Ermegildo nomine: aspectu pulcherrimus, Lucensis metropolitanus in Chris-

ti nomine respondit; scimus etenim quia à sanctis patribus constitutum est ut in unaquaque provincia metropolitus episcopus ordinetur. Nam et Tarracona scimus, quia in principio civitas metropolitana nominata est, et concilia in eadem habita sunt usque dum ab ismaelitis regnum nostrum destructum est. Et nos in recuperationem sanctorum restituere debemus, vel benedicere hunc praesulem, ut cito faciamus. Wiliolfus fulgentissimus vir Tudensis episcopus clarissimo vulto dixit: Nostra praesumptio facienda, quia à principibus nostris jussum est, et à conciliis Toletanis conscriptum, ut quod justè invenerimus, condiligendi haberemus potestatem. Festinemus. Hoc justum est. Rudesindus Dumensis episcopus, Gundisalus Legionensis episcopus, Odoarius Astoricensis sedis episcopus, Dominicus Numantinae (quae modo Zamora nuncupatur) sedis episcopus, Tudemundus Salmanticensis sedis episcopus, Fredulfus Auriensis sedis episcopus, Ornatus Lamecensis sedis episcopus, Didacus Portugallensis sedis episcopus. Adamantius abba vir sanctissimus, et timoratus, hilari aspectu ait: Regulari subjectione continetur, et ea diligenter instruimus et praecepta canonum observanda referimus, et hunc ad praesulem dignitatis opportet obtineri. Alii autem plures cum magna exultatione dixerunt: Verum est hoc. Novimus quia hic famulos Dei predictus Caesarius est abba: archiepiscopum eum debemus eligere. Sancio rex huic provisioni subscripti sub die tertio kalend. decembris, era DCCCLXXXVIII. Haec omnes in uno collegio sancimus atque corroboramus.

Isti episcopi superius exarati uoxerunt me et benedixerunt de ipsa provincia Taraconensi, vel cum suis munificentissimis civitates exaratas. Et ego Caesarius archipraesul, reversus ad provinciam meam nominatam, contradixerunt me episcopi his nominibus, Petrus Barchinonensis episcopus, Arnulfus quondam qui fuit sedis Gerundensis episcopus, Walsalus Urgelitanensis sedis episcopus, et Emericus metropolitanus sedis Narbonensis episcopus. Iste jam supra scripti, et nominati dixerunt quia istum apostolatum, quod est no-

minatum Spania Occidentalis, non erat apostolatum sancti Jacobi; quia ille apostolus interfactus hic venit: nullo modo autem vivus. Et ego responsum dedi illis secundum canonicam auctoritatem de Niceno concilio, ubi fuerunt trescentum decem et octo episcopi, et secundum canonem Toletanum ubi subscripterunt episcopi LXVI, episcoporum Spāniae et Gotiae provinciarum, edita anno tertio regnante domino Sisenando die nonas decembris, era DCLXXI,

O Domine: Sciatis vos quia Petrus namque Romanus accepit, Andreas Achajam, Jacobus (qui interpraetatur filius Cebdae, frater Ioannis apostoli et evangelistae) Spāniam, et occidentalia loca praedicavit et sub Herode gladio caesus occubuit. Joannes qui interpraetatur Cebdae filius, apostolus et evangelista Asiam praedicavit et Ephesum; Thomas Indiam praedicavit; Matthaeus Macedoniam, Philippus Galatiam; Bartholomaeus Lichaoniam; Simacon Celerotes Ægyptum; Matthias Judaeam; Jacobus frater domini Jerosolymam; Judas Jacobi Mesopotamiam; Paulo autem cum ceteris apostolis nulla sors propria traditur, sed est praedicator gentium. O pater sancte, ego dico: qui hoc contradicit quod verum non esset, contradictor est domini et legi. O domine mi, cognoscite de sententia canonice auctoritate ubi dicitur de metropolitanis singularum provinciarum. Per singulas regiones episcopos convenit nosse metropolitanum episcopum solitudinem totius provinciae gerere: propter quod ad metropolim omnes undique qui negotia vindicentur habere, concurrant. Precor vos, pater, per Deum patrem omnipotentem, ut vestrum consilium, et vestras grammatas mihi transmittere faciatis per istum sacerdotem nominativum nomine Galindo. Et quandocumque ego citius potuero, cum reverentia magna et honore pergere facio ad limitem sancti Petri apostoli. Et ego cupio vestros pedes osculare, et vultum vestrum hilarem videre. Rogamus ut talem nobis donetis ex vestris consiliis quo modo ego possim explicari super illos. Tantum agite ut rogamus et nostris

precibus vestras dignate accomodare aures domine et venerabilis Papa. Amen. Fiat.

NOTA.

Este recurso al papa por Cesario, arzobispo consagrado de Tarragona, es otro nuevo testimonio del poder de los soberanos; pues habia sido consagrado con autoridad del rey de Castilla Sancho primero, el cual pensó que lo podia mandar porque se trataba de un territorio que aun estaba en poder de moros.

Para la historia de la predicacion de Santiago en Espana es tambien útil esta escritura, por ser acaso la primera en que conste que hubo quien la negara por fines particulares, y se vió rebatida con vigor la negacion en tiempo en que no es verosímil se atreviera Cesario á sostener ante el papa la verdad de la predicacion, si no fuera muy fundado en las noticias de siglos anteriores.

La fecha está errada en las copias que dicen la era DCCCCXXXVIII, sin duda porque el copiante se descuidó en omitir despues de las cuatro centenares la L y una X, y en el final una unidad. Véase Florez en la *España Sagrada*, tom. XIX, cap. VI, n. 47.

Núm. 29.

Supresion del obispado de Simancas por la infanta doña Elvira, rejente del reyno, como tutora de su sobrino Raimiro tercero en 974, revocando la ereccion que habia hecho el rey Alonso cuarto, y restituyendo el territorio al obispado de Leon, á que habia pertenecido antes.

Esp. Sagr. tom. XXXIV. Apénd. XX.

Postquam haec cuncta patrata et firmata manerent per saecula prolixiora, et annorum felicitate vivide existerent corroborata atque digesta; reges plures intercederunt, qui successerunt in sceptra regni, quo utebantur interpolata aliquantis

per in schismate conlisa: de hac domini aulam vel regiam edem et sedem quam rex serenissimus Ordenius cum caetu fidelium aedificavit, et in nomine genitricis et virginis Domini cuncta obtulit, urbes, oppida, vel praetoria mancipavit, subver..... Domini in stipendia morum et corporum in alimonia contulit: unde filius ejus rex *Adephonsus* post discessum ejus *civitatem Septimancam* audacter arrogavit, et episcopum in ipsa urbe contra instituta majoris, et canonica censura subrogavit, quoniam ibi insertum est inter plura, ut in una cathedra duo episcopi nullatenus ordinentur, et ab uno episcopo due non obtineantur. Istam vero memoratam urbem Septimancam nusquam reperitur in chronicas vetustas cathedral manere praeципuam. Modo denique decurrenti, vel fidelium catholicae vita vigenti, era MXII autrix beatificata, et nitore virgineo praefulgida, atque mente et spiritu, desiderioque Deo vivo, et vero unita *Gelvira* in sanctam conversationem et regularem religionem firmo gressu properanti, et omnibus sociabus ejus in exemplum properantium ducatrix, ad normam priorum patrum provehentem, propter vitae meritum, et exuberantem pietatem, quae inter omnes virtutes in ea principatum tenet. Sive quod defuere omnes reges jus imperiale tenentes, quos mors omnium vorax abscessit, sola haec..... et electa à domino remansit ex genuime ipsorum regum orta filiam regis serenissimi *Ramiri*, qui et ipse princeps filius extitit principis hujus auctoris testamenti; quae et ipsa cum unico parvulo, et suprino, quem fidelis concilius unguine regalis delibutus in dominum et principem elegerunt exigente merito matris et creatricis ipsius principis memoratae domnae *Gelvira*, posuit Dominus cunctis finibus eorum pacem, et gladius non transiit terminos eorum; sit illius nomen benedictum, per quem omnia facta sunt, qui est conditor rerum et dominus angelorum. Cumque omnis populus daret gloriam de unitate fidei, et vicariam et fixam recuperationem, coepere omnes, et videres cunctos indaginem propriam et veridicam rimare quaeque sunt unicuique necessaria. Omnes pontifices, omnes

*

magnati fidei catholicae vel cunctus promiscuus populus advenere, et in concilio regis, et reginae alii quaestus proprios exponentes, nonnulli ovantes Deo, et unito concilio grates persolventes, et in laudem principis et reginae voces edentes, et patule roborantes; gloria in altissimis Deo, et in terra pax, qui fecit nostrum utraque unum, id est ordo principum, et subjectorum. Et istam quam dicimus ex sexu faemineo regnare non ambitione corrupta, sed necessitas eam fecit ejulantium voces, atque conquerentium, ut sublimaretur, et vox ejus audiretur; qui sciret animabus plusquam corporibus principari: et quoniam scriptum est, quia non est discretio apud dominum diversorum sexuum virorum ac faeminarum, sed qui recte credit, et recte agit, sine dubio vir nuncupatur, et homo justos omnia judicat, ipse autem a nemine judicator. Igitur in ipsa regia urbe Legione, de quodux ista reperta legitur, et Deo annuente reintegrare, et restaurare domina nostra regina, qui haeres est cum filio, et regi decedentium regum priorum sibi socio adclamatum est ab omni concilio, ut cuncta huic ubi principaliter subderentur, et hunc testamentum sicut prideum stabiliretur, et per manu sacerdotis Sisinandi episcopi litatio prima repararetur, et contineretur; quem ipsum pontificem propter viatae meritum, et proficuum sapientiam in ipsam urbem elegerunt, et manus ejus ipsam Septimaniam cum cunctas ecclesias provinciales sibi mancipaverunt, et servientes sibi decreverunt.

Omnes episcopi, omnes qui in laudem Dei sub leni jugo dominae nostrae, et reginae Gelvitae et filii ejus Ranimiri principis collum cordis et corporis subposuerunt, exclamaverunt, et auditam fecerunt voce magna, et ab omnibus dictum est, ut si quis in subsequentibus temporibus, tam regia iniustas, quam pontificum potestas, hanc dotem convellere, quam quae in ea scripta sunt distrahere aut immutare voluerit superiori maledictione muletetur, et feriatur; sit damnatione tandem quamdiu fuerit perseverans in transgressione. Non sit in recordatione, sed conteratur quasi lignum infructuosum, ad nimium calorem transeat ab aquis nivium,

et usque ad inferos peccatum illius. Maledicta sit pars ejus in terra, nec ambulet per viam vinearum. Illato illi temporali dauno restituat defensori, et petitori hujus ecclesiae, in quadruplicite, et aciorum excipiat centenarium flagellum.

Ego Gelvita Domini mei conditoris famulatu deseriens, annuens et favens ad electionem sancti concilii do assensu, et animo gratuito cum agmen fidelium simul in unum confirmo datio et litatio avi mei, et in nomini mei genitricis cuncta peritanere decerno.

Ranimirus rex et votum et holocaustum avi mei, et prioris auctoris desiderio confirmo.

Ego indignus et merito ultimus apostolicæ cathedralæ et sedis Iriensis Rudesindus episcopus commissus cum omnes collegas et co-episcopos simul tractavimus, et simul Deo gloriam dedimus, et tanquam recidibam hanc Legionensis ecclesiam cum conniventia concilii et ad nutu dominae nostrae memoratae reginae rem proprie ipsius indecenter eversam ad jus proprium reduximus, et permanere Deo factore totis nixibus sanximus, et ab his qui vota atque donaria aliena sacrilegè et audacter disrumpunt sejungi, quam adhereri satius præmuniti vitam nostram ab interitu instabili gressu, et mentis fidei pede retraximus.

Sub divino auxilio Joannes Zamorensis sedis episcopus confirmo. Sub Christi nomine Gundisalvus Astoricensis sedis Eps. conf. Sub Christi potentia Salvatus Salmanticense sedis Eps. conf. Fortis Adephonsi conf. Froyla presbyter conf. Sabaricus Dñs. conf. Ieremias Menendiz. Gundisalvus Vermudiz. Froyla Dñs. Adilani portitoris regis Eps. Xemenus presbyter. Salomon presbyter. Justus Dñs. Froyla Vigilani conf. Nunus Murelli conf. Fredenandus Bermudi conf. Oveco Gutierrez conf. Osorius Didaz conf. Fredenandus Rodericii conf. Petrus abba confessor regenti ascetario ante altarios Veremundus prolis Ordinii. Tellus Mirelli. Nunus Saraceni. Sumila presbyter. Lubila Dñs. Cixila Dñs. Adephonsus Dñs. Fonsinus Dñs. Caesarius presbyter. Petrus diaconus Ordonii regis scripsit.

NOTA.

En el archivo de la catedral de Astorga existe otra escritura del mismo asunto con la propia fecha, que publicó Florez en el apéndice X del tomo XVI de la *España Sagrada*, y es del tenor siguiente.

In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, qui est immensus permanens in trinitate dominator sanctissimus, ipsi namque honor et gloria in saecula saeculorum. Tempore serenissimi principis domini Ranimiri secundi congregato concilio episcoporum ac religiosorum, vel bene natorum ante ejusdem principis praesentiam, electum atque laudatum est, ut darentur Astoricensi sedi, et episcopo domno Novidio ecclesias quae sunt in Bregantia per illum rivulum qui dicitur Tuella, et discurrat usque dum intrat in Dorio contra Zamora ad partem orientis, et intus Allisti, et Senabria, Tibres, Caldellas, Caurielle, et Carioga et Turres ab omni integritate, propter alias suas dioeceses, quae ei ex ipso suo proprio et antiquo jure ablatae fuerant temporibus quibus ob barbarorum tempestatem et ingruentem persecutionem plurimae sedes destructae sunt, et alia, et omnium aliarum afinum vel vicinarum sedum possessionibus noviter institutae vel restauratae. Post hunc nihilominus *Ordonus tertius* ejusdem praefati principis filius, regni culmen adeptus, paternum donum scripturae firmitate confirmavit domino Didaco, venerabilis memoriae antistite predictae urbis cathedralae praesidente. Post hunc venit Adephonsus; *suisque temporibus elegit episcopum in civitate Septimanae, et amplius non fuit*. Sed prolixus ejus catholici regis domni Ranimiri cognomento Basilli, et omnes pontifices regni, vel atque omnium aliorum multorum religiosorum episcoporum sive utriusque atque videntes quod ipsa sedes jam supra taxata Septimanae non erat conveniens, nec inter aliquas sedes dinumerata, nec honore pontificali decorata, subjugavit eam domui sedis Legionensis unde eam extraxerant, ut

secundum quod antiquitus fuerat in diebus priorum suorum, sic fieret deinceps: hoc decretum actum est in Legionense sede. Ideo ego famulus Christi Ranimirus in regno fultus jam superius nominatus una cum consensu amitae meae almae reginae donna Geloira Deo dicata, seu et cum omnis magnatis palatii mei, et voluntate episcoporum, dominus Rudesindus, dominus Hermenegildus, dominus Didacus, et dominus Theodenirus, jubemus atque constituimus restituere civitatem Septimanae cum suis adjacentiis per partem sedis Legionensis, et ad pontificem dominum Sisnandum: et omnes alias decanias vel adjunctiones mandamus bene et legitimè in propriis sedibus unde ablatae fuerunt. Modò, Deo annente, tornamus ad civitatem Astoricensem ecclesias de Campo de Tauro per terminum de Autero de Fumos usque quo vadit ad Astorganos, et inde per Morarelia, secundum quod antiquitus ab ejusdem sedis episcopis cuncta fuerunt possessa, una cum ecclesiis jam supranominatas de Bregantia, et Alisti, et Senabria, Tibres, et Caldellas, Caurelle, cum Carioga et Turres, sicut eas obtinuistis quietè et pacifice in diebus domini Ranimiri regis, et filii sui Ordinii. Quod si aliquis eas inde auferre voluerit, auferat Dominus memoriam eorum, et semen eorum desuper terram, tam facientibus quam consentientibus, vivens suis amborum à fronte caret lucernis, et cum Juda traditore lugeat poenas in aeterna damnatione, et hoc scriptum stabilis sit per saecula cuncta. Amen. Notum die XVI. kalendas februario currente era duodecima post millesimam. Ranimirus princeps confirmat. Geloira Deo dicata conf. Sub Christi nomine Rudesindus Dei gratia Iriensis Eps. conf. In Christi potentia Ermegildus Lucensis Eps. conf. In nomine Trinitatis et unione Deitatis Didacus Auriensis Eps. conf. Sub Domini misericordia Theodomirus Dumiensis sedis Eps. conf. In Christi auxilio Gundisalvus Astoricensis sedis Eps. conf. Sub imperio et auxiliatore excelsi Sisinandus Legionensis Eps. conf. Fredinandus conf. Froyla Millan conf. Rudericus Velasconi conf. Fredinandus Veremundi conf. Gomez Didaz

conf. Nunnus Saraceni conf. Suarius Gundemari conf. Nepolianus Didaz conf. Garsea Puricelli. Gundisalvus Veremundi. Froyla prerbyter. Gundericus decanus et primicerius. Cementus presbyter et primicerius. Suarius diaconus et primicerius. Sumla presbyter. Petrus diaconus cognomento Ronsinus. Adephonsus diaconus. Heroni pignus. Honorius diaconus notuit.

NOTA.

Las escrituras de Astorga y Leon convienen en que Alfonso cuarto de Leon erigió el obispado de Simancas quitando pueblos á los de Astorga y Leon, sin que conste que diese al poder eclesiástico mas intervencion que la de haber mandado á algun obispo que ordenase obispo de Simancas. Despues lo suprime Ramiro tercero, con acuerdo de su consejo de estado, en que constitúan una tercera parte los obispos del reino.

Núm. 30.

Aggregacion del territorio diocesano de Tuy al de Iria y Compostela por el rey Alonso quinto en 29 de octubre de 1024 con motivo de la destrucción de Tuy por los normandos.

Archivo de Santiago y Esp. Sagr. tom. XIX. Apéndices pág. 390.

Omnipotens Factor omnium rerum, Rex sanctorum fortis, qui cum Patre et Spiritu sancto aeternaliter regnas, tibi gloria in saecula saeculorum. Ego quidem exiguis servos servorum domini rex Adephonsus proles Veremundi cum conjugi mea regina Urraca sub ipsis amminiculo in regno fultus in Domino Deo aeternam salutem. Quid enim dignum offeramus Deo? aut quid illi retribuimus pro omnibus bonis, quae praestitit nobis, cum ille non indigeat holocaustis arietum, taurorum vel hircorum pinguium, sed quaerat spiritum rectum, eorū contritum et humiliatum? Et quia tua sunt, Domine, haec quae nobis dediti, et quae de ma-

tu tua accepimus, tibi Deo nostro prona devotione offerimus. Sicut illud Davidicum intonat dicens: *Vovete et reddite Domino Deo vestro, corde puro, mente devota.* Et illud: *Immola Deo sacrificium laudis, redde Altissimo vota tua,* ut à te devotio nostra per intercessionem beati Jacobi apostoli munda et immaculata perveniat, et per haec quae offerimus digno sancto discipulo patrono nostro, valeamus evadere adversariorum mansiones, acrium potestates. Concedimus supra memorato loco exemplum imitantes avi et parentis nostri, divae memoriae domini Veremundi regis, qui non minimam partem ibi concessit, de hoc quod Dominus illi tribuit. Ego tamē supramemoratus Adephonsus simul cum conjugi mea Urraca; quoniam non minima pars christianitatis ditioni nostrae subjecta est, quam per vestram intercessionem nobis Dominus subdidit, devotionem avorum et parentum nostrorum confirmamus.

Antiquorum etenim relatione cognoscimus, omnem Hispaniam à christianis esse possessam et unamquamque provinciam ecclesiis, sedibus et episcopis personatam. Post non longum verò tempus crescentibus hominum peccatis gens Leodeganorum pars maritima est dissipata: et quoniam Tudensis sedes ultima prae omnibus sedibus, et infima erat, ejus episcopus qui ibi morabatur, cum omnibus suis, ab inimicis captivus ductus est; et alios occiderunt, alios vendiderunt, necnon et ipsam civitatem ad nihilum reduxerunt, quae plurimis annis vidua atque lugubris pertransit. Postea quidem prosperante divina misericordia, quae disponit cuncta suaviter, ac regit universa, multas quidem ipsorum inimicorum cervices fregimus, et eos de terra nostra ejecimus divina gratia adjuvante. Transactoque multo tempore cum pontificibus, comitibus atque omnibus magnatis palatiis, quorum facta est turba non modica, tractavimus ut ordinaremus per unasquaque sedes episcopos, sicut canonica sententia docet. Cum autem vidimus ipsam sedem dirutam, sordibusque contaminatam, et ab episcopali ordine ejectam, necessarium duximus, et bene providimus, ut